

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 100. ANULU XI.

Sabiu, in 31 Octobře 1863.

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumătate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei siraîne pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intera ora cu 7. cr. sirulu cu litero niçi, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. pentru a treia repitire cu 3 1/2. cr. v.

Telegrafulu este de doua ori pe septe-mana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gatu, prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniiei si pen-

Cuventulu de tronul alu Imperatului Napoleonu.

La deschiderea corpului legislativu din Franchia in 5 Noiembrie c. n. citi Napoleonu urmatoriulu cuventu de tronul: Domnii mei senatori! domnii mei deputati! — Adunarea cea de toti anii a marelui corp de statutu totdeun'a e o ocaziune fericita, ce apropia unii de altii pro barbati, cari se sacreza binelui publicu, si permite a enunciatu tierei adeverulu. Francheti'a comunicatiunilor nostre imprumutate domolesce neliniscea si consolidéza planurile nostre. Deci ve bineventezu! Corpulu legislativu dela crearea imperiului se'mnoi a trei'a ora, si a trei'a ora, pelanga tote discordiele, ce s'au intemplat pe alocurea, amu cauza de a me bucura pentru rezultatulu alegerilor.

Toti mi-ati juratu acelasi juramentu, acést'a-mi garan-téza concursulu D-Vostre.

Datorinti'a nostra e, de a ngrijii cu promptu si bine de afacerile tierei, remanendu credintiosi constitutiunei, ce ni-a datu 11 ani de bunastare, si carea ati juratu a o sustine.

Espositiunea asupr'a stárei dinlauntru a tierei ve va a-retá, ca pe langa stagnatiunea silita a lucrului in ramuri anumite, progressulu n'au incetatu.

Industri'a nostra s'a luplatu cu successu inontra concurentiei din afara, si temerile escate din tractatulu comercialu ca Engliter'a au peritu dinaintea faptelor incontestabile.

Esportulu nostru in cele 8 luni d'antáiu ale anului 1863 fatia cu alu lunilor corespundiátore din anulu 1862. s'a'mmultitu cu 233 milioane. In periodulu acést'a umblarea navigatiunei a trecut de cifra epocii premergátore cu 175,000 tone (intre care 136,000 sub flamura francesa).

(Dupa aceea espune, ca secerisiulu din anulu acést'a a fostu bunu, ca liniile drumului de feru s'au immultitu, ca porturile, riurile, canalele si drumurile s'au imbunatatitu; ca finantiele, cu tote ca Franchia au portatu resboiu, nu s'au impuinatu, dincontra au crescutu; ca s'au introdusu mai multe reforme in administratiune, in contributiune, in afacerile reuniunilor, in bunastarea nationala; — lucruri care pentru noi sunt de mai putina importantia; apoi continua:)

In Algeri'a, pelanga tota anomal'a, carea din aceeași populiatiune supune o parte potestáti civile, alta parte potestáti militare, Arabii totusi au intiesu, cátu de impaciniótore si drepta a fostu domni'a francesa, fara de a avé Europeni mai putina incredere in scutul guvernului.

Coloniile nostre cele vechi vediura cadiendu baricadele, ce'mpedeau asiá multu comerciulu loru, dar impregiurárele n'au favoritu desvoltarea comerciului loru. Infiintiarea de institute pentru creditu, urmata de curendu, va imbunatati, speru, sortea loru.

In midiloculu acestoru ingrijiri materiale nu s'a neglesu nimicu, ce atinge religiunea, spiritulu si moral'a. Institutele religiöse de filantropia, arte si nvetiamentulu publicu au intempinatu incuragiári numeröse. Dela anulu 1848. a crescutu cercetarea scólei cu a patr'a parte. De fatia sunt priimiti in scólele elementare aprópe la 5 milioane de copii, dintre cari a trei'a parte fara plata; dar incordárele nostre nu pota pausa, pentrucu sunt inca 600,000 fara invetiamentu. Studiele mai inalte au luat in scólele medie, unde se organizéza instructiunea in specialitati, unu aventu nou. Acést'a, domnii mei, e prospectulu acelor'a, ce le amu facutu si alu celoru ce vomu a le mai face.

De siguru bunastarea tierei nostre aru luá sboru mai repede, déca nu o-aru impedeá afaceri politice; dar in viet'a

natiuniloru adeseori vinu eveneminte neprevédute si neevitabile, care ele trebuie sa le ochiesca fara frica si sa le porte fara slabitiune.

De aici se tinu resbelulu americanu, ocupatiunea cea de nevoia a Mexicului si a Cochinchinei, insurectiunea Poloniiei.

Expeditiunile in tieri departe, care au fostu trase la atatea critice, nu fura esecutarea vreunui planu precugetatu, poterea lucruriloru le aduse cu sine, si cu tote acestea n'avemu de a ne vaiera de ele.

Intr'adeveru, cum era sa desvoltamu noi comerciulu nostru dinafara, de amu renuncia noi de de o parte la tota infiinti'a in America, de alta parte Franchia, fatia cu estinselu pamenturi ocupate de Englesi, Spanioli si Olandesi, aru remane singura fara possessiuni in marile asiatiche? In Cochinchin'a ni-am cascigatu o positiune, carea, fara de ne apesa greutatile gubernárei de acolo, ne va permite, a exploata enormele isvóre de bunatati ale acestoru tinuturi si a le civilisa prin comerciulu.

In Mesicu, dupa o resistinta neasceptata, franta de bravur'a soldatorulu si marináriloru nostri, am vediuta populiatiunea primindu-ne ca pre eliberatori. Ostenbele nostre nu voru fi fosu nefruptifere, si noi pentru sacrificiele nostre vomu fi remunerati prea de ajunsu, odata ce sortea acestei tierei, ce ne multimesce noue regeneratiunea sea, va fi predata unu principiu, pe care lumina reasicalitatiile lui lu fa cu demnu de o missiune atatu de nobila.

S'avemu dar' incredere in intreprinderile nostre transmarine, care fura ncepute pentru a ne resbuna onorea; ele se voru fini cu triumfulu interesseloru nostre, si de-si inimi preocupate nu gacescu, cátu elementu fructiferu pentru venitoriu ascundu in sine semintiele aroncate, totusi noi glori'a cascigata, ca sa dicu asiá, la cele doue puncte estreme ale lumei, atatu in Peking cátu si in Mexicu, nu lasamu sa ni se innegresca.

Cestiunea polona cere o deslucire mai lunga. Cándu erupse insurectiunea polona, guberniele Franchiei si Rusiei erau in cele mai bune relatii; dela pace ncoce cestiunile cele mari europeice le-au aflatu totdeun'a n consimtiementu, si eu nu me ndoiescu a declara, ca pe tempulu resbelului din Itali'a, precum si pe tempulu anecsaerei comitiatului Nizza si Savoia imperatulu Alessandru mi-a datu cea mai sincera si mai intima sprijinire. Acést'a buna contielegere ceru consideratiuni, si eu trebuie sa credu, ca caus'a polona e populara in Franchia, pentru de a nu stá la ndoiela, de a compromite un'a din cele d'antáiu aliantie ale continutului, si a radica vocea pentru o natiune, carea n ochii Rusiei e rebella, car in ochii nostri mosten'a unu dreptu intabulatu in istoria si in tractate.

Cu tote acestea cestiunea acést'a atinse cele mai importante interesse europeice, ea nu potea fi tractata de Franchia singura. Numai o vatemare a onorei nostre, ori o amenintiare a fruntarielor nostre ne impunu datorinti'a, de a tracta fara contielegere prealabila. De aceea se facu trebuintia, ca precumu pe tempulu intempráriloru din orientu si'n Siri'a, asiá si acumu sa ne contielegemu cu poterile, care avura aceleasi motive si drepturi de a se enuncia, ca si noi. Insurectiunea polona, carei a persistinti'a i-a u im primatu unu caracteru nationalu, descepla simpathii pretotindenea, si scopulu diplomatiei a fostu de a casciga acestei cause intrare cátu se póte, ca astfelu sa apese asupr'a Rusiei cu tota poterea opiniunei Europei.

Dela senatulul imperialu.

Acésta conlucrare mai unanima a dorintieloru ni se parú midiloculu celu mai corespundiatoriu, pentru de a influenția in modu convingatoriu asupr'a cabinetului din Petropole. Din nefericire svaturile nóstre cele desinteressate se interpretara cá infricare, si pasii Austriei, Engliterei si Franciei, inlocu de a stavili lupt'a, inca mai multu o-au interitatu. Din ambe pãrtile se facura escesse, care in numele umanității trebuiescu deplorate deopotriiva.

Ce ne remãne dar de facutu? Suntemu restrinsi dara numai la alternativ'a resboiului ori la a tacerei? Ba nu!

Fãra de a apucã armele, precumu si fãra de a tacé, ne remãne unu mediu, adica: de a substerne caus'a polona unu tribunalu europeanu.

Russi'a a si dechiaratu, ca conferentie, in care s'aru pertractã tóte celelalte cestiuni, ce misca Europ'a, nu voru vatemã intru nimicu demnitãtea eii.

Sa punemu la cumpana acésta declaratiune: ea sa ne servésca, spre a 'nnadusi odata pentru totdeun'a elementele fermentatóre ale discordiei, care suntu ga'ta a irumpe de tóte pãrtile, si fia cá din acésta stare netignita a incesi Europei, carea se lucra de alãtea elemente descompunãtóre, sa resara o era noua a ordinei si a liniscirei.

N'a sositu óre momentulu, cá zidiri surpate de tempu si stricate de revolutiune totu bucata de bucata, sa se radice din nou pe temelii nóue?

Nu e urgenté, a recunósce prin conventiuni nóue aceea, ce s'a 'nfiintiatu irrevocabilu, si a 'mplini prin contielegere comuna aceea, ce pretinde pacea lumii?

Tractatele dela 1815. au incetatu de a esista. Poterea lucrurilor le-a restornatu, ori au fortiatu ale restorna, mai pretotindeni. Ele se frãnsara in Grecia, in Francia, in Italia, precumu si la Dunare. Germani'a se opintesse, ale modificã, Engliter'a prin cederea insuleloru ionice le-a modificatu cu generositãte, si Russi'a le calca 'n picioré in Varsiovi'a.

In midiloculu acestei rumperi cu 'ncetulu a pactului fundamentalu europeicu patimele ferbinti se suscita preste mesura, si la mediãdi si la medianópte interesse poterice pretindu o deslegare. Ce e dar mai legitimu si mai ratiunãlu, decâtu a invitã popórele Europei la congresu, unde egoismulu si resistinti'a voru perit dinaintea unui tribunalu supremu? Ce este mai corespundiatoriu ideiloru epocii, dorintieloru majorității, decâtu a apelã la consciința, la mintea barbatiloru de statu ai totoruru tieriloru si a le dice: Prejudetiele, ur'a, ce ne desbina, n'au tinutu ele destulu de multu?

Rivalitatea jalusiósa a poteriloru celoru mari, fãra 'nceptare sa 'mpedece ea propasirea civilisatiunii? Necurmatu óre sa nutrimu ne'nerederea intre noi prin armãri esagerate? Sa se desierteze scumpele nóstre midilóce in infinitu, pentru de a aretã din vanitate poterile nóstre de arme? In veci sa suslinemu o stare, carea nu e nici pacea cu siguritãtea sea, nici resbelulu cu sperantiele sele de successu?

Sa nu dãm si mai departe spiritului subversivu alu partideloru extreme potericia maiestrita, opunendu-ne prin calculãri egoistice dorintieloru legitime ale popóreloru.

S'avemu curagiulu de a pune in loculu unei stãri bolnavicióse si precarie o situatiune duratóre si regulara, de aru si costã sacrificie. Sa ne unimu fãra sistema preocupata fãra ambitiune exclusiva, insuffletiti numai si numai de ide'a de a statoricã ordiné a lucruriloru, carea de aci 'ncolo va fi basatã pe interessulu bine intiesu alu suveraniloru si alu popóreloru. Acésta provocare, mi place a crede, va fi audita de toti. O refusare aru face a presupune proiecte ascunse, care se temu de lumin'a cea mare a dilei; dar chiaru si cându propunerea acést'a nu s'aru aprobã cu unanimitate, totusi aru avé enormulu avantaju, a fi aretatu Europei, unde e pericolulu si unde e mantuirea.

Dóue calistau deschise: Un'a duce la propasire prin imbunãrare si pace, celelalte din nefericire trage dupa sine resbelulu prin cerbici'a de a sustine unu trecut, ce cade singuru de sine.

Cunóseeti acumu, domnii mei, limbagiulu, ce mi propunu a-lu vorbi cu Europ'a. Aprobãtu de D-Vóstra, sanctiunatu prin consimtiementalu publicu, elu nu póte lipsi de a fi auditu, cáci eu vorbescu in numele Franciei.

Ne opriseramu in nr. trecutulu la desbaterea asupr'a consiliului de 'nvetiamentu in siedinti'a 32. a casei ablegatiloru. Dupa Zimmerman, diseseram, cere cuventu referintele Dr. Herbst, care espunendu mai antãiu bucuri'a sea, ca consiliulu de 'nvetiamentu n'au aflatu nici unu partinitoru, cërca a documentã, ca acestu consiliu are de basa unu autografu p.n. din 20 Octobru 1860., care nu face deosebire intre tierile de dincolo si de dincoace de Laitha, ca prin urmare acestu consiliu are valóre pentru tóta monarchi'a, pe candu unu ministeriu propriu de instructiune aru fi numai pentru tierile germano-slavice. In fine, dupace combãte indoielile Transsilvaniloru, recomanda priimirea proiecteloru comitetului. — Ministrulu Schmerling apera consiliulu de 'nvetiamentu, care, dice, s'a creatu cá unu svatu pentru ministeriulu de statu si pentru cancellariile aulice, cându e vorb'a de caus'a 'nvetiamentului; elu, continua ministrulu, nu e vreunu organu stabilu, ci numai pe 3 ani; elu n'a facutu pãn'acumu nici unu reu, de aceea, inainte de a-i denegã esisinti'a, sa se accepte pãna se va vedé ce fructe va aduce; cáci opiniunea publica inca n'a judecatu asupr'a lui. Deci sa se voteze pentru consiliulu de 'nvetiamentu sumele proiectate. — (Cuventulu Ministrului e urmatu de aplausu viu). — Vicepresiedintele intréba, de afla sprijinire propurerea lui Binder: de a se trece la ordinea dilei? Afla. — Dr. Herbst combãte in modu fórte energicu assertele lui Schmerling; imputa, ca consiliulu acést'a e formatu numai din professori din Vienn'a, ca ministrulu a trecut cu tacerea preste cestiunea principala (ca adica e constituionalminte a 'ncuviintiã acestu bugetu?), ca se mai facu in Austri'a experimentãri intr'unu tempu, cându pentru statu si cele câteva sute de mii, ce se ceru pentru consiliulu cestiunatu, in a suntu unu capitalu, ce trage greú la cumpana. Recomanda proiectulu comitetului. — Ministrulu Schmerling in tonu iritatu, declara, ca i-aru fi usioru a reflectã, dar nu va. — Deci se trece la votarea amendementeloru. Amendementulu lui Binder (cã sa se trece preste desbãtatori la ordinea dilei) remãne 'n minoritate de 62 incontr'a a 80 voturi. (Urméza, parte cu numele votantii pro si contra.) — Partea I. a proiectului comitetului (cã sa declare cas'a, ca cerculu de activitate datu consiliului de 'nvetiamentu, incãtu trece preste consultarea de legi si ordinatiuni, si cu deosebire transpunerea in mânilu a afaceriloru personale, cá o mesura ne-amesurata si ingreunãtóre pentru vistieri'a statului) se priimesce cu 76 voturi incontr'a a 57. — Partea II. a proiectului comitetului (ca infiintierea unui ministeriu propriu de 'nvetiamentu o recunósce cas'a a fi o necesitate ne'ncungiurabila) remãne 'n minoritate. *) Asemenea remãne in minoritate proiectulu lui Tasschek (ca cas'a nu se va 'nvoi, a votã spese pentru consiliulu de instructiune. *)

Positiunea urmãtóre: „spese pentru consiliarii de instructiune, in summa de 72,396 f., se neuviintiéza. Cupr vorbesce incontr'a acestei institutiuni. Sa se platésca si esaminezé bine invetiatorii, dice elu, si atunci nu e lipsa de consiliari scolastici!

Positiunea cea mai de aprópe e: „Ajutoré de la statu pentru scolé.“ — Ableg. Hermann propune, cá sa decreteze cas'a, ca ministeriulu de statu sa se provóce, a propune in cea mai de aprópe sessiune a senatului imperialu unu proiectu alu liniãminteloru instructiunii publice populare din Austri'a spre pertractare constituionala. — Ableg. Schneider aprobéza cererea antevorbitorului, ear cá protestantu cu deosebire se róga in cuventu viu, a se dá ajutoriu de 10,000 f. pentru scol'a pedagogica evangelica din Bielitz in Silesi'a. Ministrulu Schmerling recomanda rogarea lui Schneider, modificãndu ccle „10,000 f.“ intr'o „suma corespundiatóre“. Proiectulu, respective rogarea lui Schneider se priimesce, dupacum e modificata de Schmerling, dupace mai vorbescu in favórea eii Zimmerman si Herbst. Summa pentru ajutorirea scoléloru din midilócele statului se 'ncuviintiéza.

Cu care siedinti'a 32 se 'ncehia. In siedinti'a 33 a casei ablegatiloru, din 3 Noiembrie e n. (sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Schmerling, Lasser, Plener, Hein) se citesse o rogare telegrafica, prin carea reuniunea agronomica din Leopole urgéza pertractarea cestiunei drumului de feru leopolitano-cernãutianu. Apoi se trece la ordinea dilei, bugetulu ministeriului de statu.

*) Cãtu de multu sémãna aceste decisiuni ale senatului imperialu cu multe decisiuni din diei'a nóstra: nici calde, nici reci! (Red.)

titlul al nouălea, ajutóre din partea statului pentru institute scolastice. Comitetul proiecteaza, cá subventiunile pentru scóele reale sa devina egale cu ale gimnasiilor de statu din acele locuri. — Schuler-Libloy dice, ca ministeriul cadutu de cultu si 'nvetiamentu a facutu multu pentru scóele, paguba ca acelasi au isyoditu si concordatulu; e lipsa imperativa, cá se 'nainteze scóele reale, si de aceea densulu partinesce proiectulu comitetului. — Sartori propune spre decideru, cá ordinatiunea ministeriala din 20 Sept. 1850 sase estinda si asup'ra professorilor preoti din gimnasii, cari au fostu pe atunci in oficiu. Schindler accentueza relele afaceri invetiamentului de fatia, apera procederea casei si reflecta unele la cuventulu din urma alu ministrului Schmerling. — Herbst, de ore ce n'au atacatu nimenea proiectulu comitetului, nu afla a fi de lipsa a-lu apera; propunerea lui Sartori n'o póte sprijini. — Ministrulu Schmerling marturisesce, ca elu totdeun'a s'a 'ngrijitu cu deosebire de sórtea amplotatoru statului, dar i pare reu, ca starea financiála de fatia a statului nu-i permite a 'mbunatati subsistinti'a lor! Apoi raspunde lui Schindler, imputandu-i, ca deca a cunoscutu atatea rele, de ce nu i le-a descoperitu inca de mai nainte (mai cu séma in privinti'a institutului teresianu). — Dupace in fine mai reflecta ceva Sartori si Herbst, se votéza: proiectulu comitetului reese, alu lui Sartori cade.

Herbst continuá proiectulu comitetului, cá sa se reguleze lefile oficialiloru de bibliotece; ministrulu Schmerling se 'nvoiesce, si asiá proiectulu comitetului se priimesce. Asemenea se priimesce si proiectulu comitetului, ca sa se dea o dilucidatiune mai de aprópe despre intrebuintarea bunuriloru fundatiunale. Asemenea se priimesce fára desbatere proiectulu, cá ajutórele, ce voru veni a se dá fonduriloru, sa se dea fiacarui fondu deosebitu. — La desbaterea: ajutóre din partea statului pentru institute de studiu, Eder cere a se urca ajutorulu pentru Gimnasiulu de statu din Saliburgu dela 1365. fiorini, la 2940. Nu se priimesce, din contra se 'ncuviintieza proiectulu comitetului, care cere preste totu 2,391,468 fiorini.

Pentru titlulu 10: Institutulu sciintielorului si artelorului in regatulu Lombardo-Veneticianu se incuviintieza dupa proiectu 19,784 fiorini.

Pentru tit. 11. „Academiile artelorului plastice“ se ceru si se incuviintieza: a) pentru cea din Vienn'a 66,406 fl., b) pentru cea din Veneti'a 41,541 fl.

Pentru titlulu 12. „Comissiunea centrala pentru perscrutarea si sustinerea monumentelorului“ se ceru si se incuviintieza fára desbatere 10,000 fl., Asemenea se incuviintieza a) pentru sustinerea monumintelorului vechi 60,747 fl., b) pentru fundatiunile si contingentele spre scopuri de invetiamentu 346,765 fl., c) Ecuivalente etc. pentru invetiamentu 5277 fl., d) Spese de patronatu pentru scopuri de invetiamentu 56,820 fl.

La titlulu: acoperire, ce consta din dóue párti, la partea antái'a: „prisosiri din funduri scolare“ cu 11,395 fl. face ablegatulu Deschmann o critica asup'ra Editurei de cárti scolastice, si propune a enuncia cas'a acceptarea, ca regimulu va sterge sistem'a de panaommu a impunerei cártilorului pentru scóele populare si privilegiulu editurei c. r. de cárti scolastice. Stamm si Herbst sprijinescu propunerea lu Deschmann, cá sa se eftinesca cártile scolastice; Schmerling pretinde numai cá sa se lase centrului imperiului dreptulu de a cunosce baremu si de a recomandá cártile, ce voru fi a se introduce in scóele populare. Propunerea lui Deschmann in partea I. se priimesce cu 74, in partea a II. cu 65 voturi. Partea I din rubric'a acoperire se priimesce dupa proiectulu comitetului.

Titlulu II alu „acoperirei“: „Contingente pentru spesele de regie ale statului la feliurite fonduri“ cu 125,234 fl. se priimesce fára desbatere.

Ministrulu Plener urgéza a se luá la desbatere in un'a din siedintiile urmatóre cestiunea lipsei din Ungari'a, fiindca se apropia earna. Kuranda: Nu se póte studia caus'a pana máne, impartindu-se relatiunea numai astadi dupa amédi. — Schmerling: Sase desbata mai antáin bugetulu ministeriului de justitia, care va tine numai o di, apoi sa urmeze cestiunea lipsei din Ungari'a. Herbst: Sa se 'ncheia siedinti'a, cá sa aiba Comitetulu de finantie tempu de lucratu. Conte Rothkirch: Sa

se desbata mai antáin cestiunea drumului de feru leopolitano-ceruatianu, si numai dupa aceea bugetulu justitiei. — Herbst cá Schmerling: Mühlfeld: Cándu sa se aduca cestiunea calamitati' din Ungari'a la ordinea dilei, numai atunci se póte decide, cándu raportulu respectivu lu voru ave ablegatii in máni. — Acést'a se priimesce, si siedinti'a se 'ncheia.

O interpelatiune a lui Schindler, dupa ce s'a enunciatiu incheierea siedintiei, nu se mai considera.

Sabiiu in 29. Octobre. (A faceridietale.)

Comitetele relasate aici pentru elaborarea preliminaru a sciuntelorului cestiuni, suntu in activitate. Cu deosebire audimu, ca 'n celu mai momentosu din ele, celu pentru proiectarea unei ordini dietale (legi electorale), au adusu membrulu Obert unu proiectu, care se dice a fi lucratu cu multa silintia si cunoscentia. Sperámu, ca preste putiau vomu fi in stare a-lu impartasi in acést'a fóia. — Se dice, ca regimulu s'aru fi decisu a conchiamá cátu de curendu diet'a ungara.

Sabiiu in 10 Noiembre c. n. (Tramisu.)

Denumindu-se Concipistii guberniali Daniel Székely si Alois Kedves de Secretari guberniali, dupa-ce din celelalte Religii suntu cáte doi Concipisti, eara din Religiea gr. cat. si gr. orientala numai cáte unulu, acceptámu ca Guberniulu consequentu egalei indreptatiri a celoru 4 natiuni, si 6 religii recepte, sa denumésca unu Concipistu gr. cat. si unulu gr. orientalu.

Bine voiti, Domnule Redactoru! a dá locu opiniunei acesteia in fóia Domniei Vóstre, rogandu-me deodata sa priimesca aceste renduri si celelalte foi románe. *) M.

Prospectu politicu.

Cuventarea de tronul a imperatului Napoleonu III o avemu inaintea ochilorului in tota estensiunea ei. Tóte conjecturile despre portarea Franciei fatia cu politica Europei, cu politic'a lumii, cadu, si ori cine póte vedé, ca Napoleonu nu va alt'a decátu unu congressu pacificu. Acestu congressu in sa e numai pasulu celu mai de aprópe, care vrea sa-lu faca Napoleonu si cu elu celealte puteri. Ce va urma dupa congressu? seu ce, deca congressulu nu se va realisa? considerandu partea d'antáin a cuventului de tronul póte sa-si cugete fia cine. Diuarele vienesse, care le avemu pan acum dinainte-ne, se 'ncerca a dá deslusiri la intrebárilu ce ni le amu fostu pusu. O. D. P. dice: „Patrusprediece dile au cugetatu lumea in drept'a si in stáng'a, despre aceea, ca va fi cuventarea francesu de tronul de pace ori de resbelu. Acum — cata-o ca nu e nici de un'a din aceste dóue; contine in sa isvorulu unei neodihne mari, ea pune asiá dicendu intrebarea despre resbelu si pace, si inca intr'unu tonu, care cuprinde o amenintiare ascunsa, nu numai speciala in caus'a Poloniei, ci si cu privinti'a la tóte cestiunile flotante.“ O. D. P., vedemu din aceste cuvinte si din cele ce urméza ea asup'ra cuventarei de tronul, ca crede in amenintiarea resbelului. Ea crede, ca pacea, ce o amu poté scóte din cuventare, e numai pentru tempulu pana 'n primavera, ear de aci incolo lasa publiculu judecata libéra. „Botschafter“, carele nu arata alát'a temere, ci admira insemnatarea actului, trage atentiunea cu deosebire asup'ra loculu, unde se dice, ca tractatele din 1815 au espiratu, si adauge ca acést'a e singurulu locu, care are unu coloritu ostilu, precum si loculu unde se mentiuneza alternativ'a, cándu congressulu nu aru fi priimitu din partea óresi cárei poteri. De ca ne aducemu aminte, ca Napoleonu are o armata gata de câmpu in totu momentulu, si deca credemu, ceace trebuie sa credemu, ca prin cuventarea de fatia poporulu francesu este lingusitu, cum dóra nici cándu, si prin urmare si ambitiunatu de a fi elu in fruntea actiuniloru mari politice: atunci lesne potemu crede, ca Napoleonu III fórté lesne va provoca pre poteri la unu congressu pentru reformarea cartei europene chiaru si cu „jertfe“ impreunata, si ca la casu de nevoia aru fi in stare de a ignora poteri cealte, care nu aru fi de o idea cu elu, cautáandu-si aliatii unde nici ca aru fi creditulu cineva.

Napoleonu III, se vede dára, ca lucrá la indeplinirea unei programe mai vechi decátu de éri de alalt'a éri, elu se vede a-si fi propusu a duce in indeplinire profeti'a lui Napoleonu I din insul'a St. Elen'a, ca adeca in 50 de ani, Europ'a va fi tota republicanu; firesce nu din cuventu in cuventu, ci cu modificárilu recerute de tempu. Elu se vede ca vrea a efectui ide'a acést'a nu pre calea revolutiunei,

*) Vedemu ca „Concordia“ in nr. 90 a si facutu.

eam va fi cugetatu pôte unchiulu seu din St. Elen'a, ci pe calea congresselor. —

Mai tôte diuarele vienesse se unescu întru aceea, ca cuventarea e unu ce întregu si plinu de putere si adeveru. Unele, ba am putea dice mai tôte aproba ide'a de congressu; deplóra inse altele situatiunea Germaniei, fiindu ca ea nici adu nu aru fi in stare de a fi reprezentata cá atare in unu congressu fiitoriu. Acésta imposibilitate vine a se adscrie cu deosebire purtárei Prussiei fatia cu reform'a confederatiunii!

Cu ocaziunea deschiderii camerelor prussiene de regele in persóna, cuventulu de tron dupa ce atinge dorinti'a de a vedea odata pusu capetu certelor între camera ablegatilor si regimu; dupa ce descopere, ca numai acelu etatu militar va fi sanctionatu, carele asigura organizarea armatei de acum; dupa ce si esprima multamirea cu starea finantielor, si ca regimulu va sustinea tractatul de comerca, si va regulá referintiele Zollverein-ului cu Austri'a; dupa ce promite propunerea unoru proiecte de legea de pressa: vine a constata espus'a imposibilitate a unei contielegeri între Germani, pentruca regele dice, ca recunósce defectele constitutiunii confederatiunii, daru nu admite, ca aru fi fostu bine alessu momentulu si calea spre delaturarea acestoru defecte. Unu momentu insemnatu aflámu in cuventarea de tron prussiana, unde se dice, ca „traimu in unu tempu fôrte turburatu si pôte-suntemu la pragulu unui'a si mai turburatu.“ Cuvintele acéstea au cu atátu mai mare insemnatate, cu cátu ele suntu rostite a patr'a di dupa cuventarea lui Napoleonu III.

Din Itali'a avem sciri despre inarmári mari. Pentru 10 Noembre a. au fostu anuntiatu o revista a marinei in sinulu Neapolitanu. Scirile din Turinu vorbesce despre relatiuni intíme între Victoru Emanuel si Napoleonu III.

De admiratu suntu sgomotele latíte de diuare francese si inca oficióse, despre o conjuratiune a Irlandesiloru amenicani contr'a Angliei. Se dice, ca Sewardu, unu generalu americanu, aru fi mersu asiá departe, încátu aru fi amenintiatu pe Angli'a cu 200,000 de Irlandesi, déca acést'a aru recunósce statele sudice. Din Russi'a inca priimesce Angli'a asemenea complimente, fiindu amenintiatu cu Irlandi'a si Indi'a.

Incheiamu prospectulu nostru cu o depesia din Paris din 6 Novembre, carea ne spune, ca imperatulu Napoleonu III va adressá o scrisóre suveraniloru, prin care le va asterne propunerea unui congressu. „Congressulu european“ se dice acolo „pôte fi privitu cá convocatu. Preste vre-o cate-va díle vomu sci, de e primitu congressulu ori de e respinsu.“

Varietáti si noutáti de di.

Cestiunea drumului de feru transsilvanu au intratu — precumu se dice in limb'a diplomatica — intr'unu stadiu nou; cáci pecandu partinitorii liniei Oradea — Clusiu — Brasiovu se tineau ca au in mána atátu concessiunea, cátu si garanti'a interesselor, pe atúnci in cancellari'a aulica si preste totu in cercurile competinti s'a schimbatu planulu, si e probabilu, ca se va aprobá lini'a Aradu — Sabiu — Turnurosiu.

La academi'a c. r. de drepturi din Sabiu suntu in scrii pán'acumu la 200 tineri, Románi din nefericire mai putini decátu in anulu decursu. Caus'a, afara de lips'a, ce se pare a ne iubi pre noi Románi transsilvani cu predilectiune, va fi si re'afintiatu academia din Clusiu.

Pentru alinarea lipsei din Ungari'a Guberniulu r. transsilvanu a luat mesuri estínse, dispunendu ajutorirea si adpostirea nefericitorulu in totu modulu.

(Calamitáti). Focuri, din fericire mai mici, se vestescu din mai multe párti ale patriei; lánge ele s'a mai ivitu pe alocurea si bóla de vite.

(Tirania in scóla.) De e adeveratu, invetiatorulu luteranu din Martinsberg dedú la unu scolaru in 12 óre 20 betie si smulse si perulu din capu. Spre sciintia.

Mai nou.

In siedinti'a din 7 Novembre (Sámбата 26 Oct.) primi cas'a ablegatiloru legea pentru unu imprumutu de 69 milliáne florini dupa proiectulu comitetulu cu unanimitate si fára desbatere, — pôte cá demonstratiune la cuventulu lui Napoleonu.

In Londr'a produse cuventulu de tron alu imperatulu Napoleonu reprobare a congressulu proiectatu.

Notele, de care vorbesce prospectulu nostru politicu, s'au si tramisu din Parisu inca 'n 5 Noiembre c. n.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Nr. 61—1 Publicatiune de concursu.

Nr. 304. etc. 306.

Din partea Consistoriulu Timisorei se deschide prin acést'a concursu:

1. Pe vacant'a statie invetiatorésca din F e n l a k, cu propunere in limb'a romána si sêrba, pelánge emolumentele anuale de 126 f. v. a., 3 jugere de aratura, 1 jugeru de livada, si 1/2 jugeru de gradina, 60 chible de gráu, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 25 punti de lumini, 6 stángei de lemne si cortelu liberu.

2. Pe vacant'a statie invetiatorésca din S i a g, cu propunere in limb'a romána, pelánge emolumentele anuale de 150 fl., 4 jugere de aratura, 2 lantie de gradina, 20 chible de gráu, 20 chible de cucuruza, 6 stángei de lemne si cortelu libera.

Doritorii de a ocupá aceste statii, au a-si alaturá pentu fia-care statia deschilintu reursurile sale: Estrasulu de botezu, adeverintiele despre absolutele sciintie, despre purtarea politica si morala, si despre servitiulu de pána acum, si acelea deschilintu a le tramite acestui Consistoriu diecesauu celu multu pána 'n 30 Noembre a. c.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tinuta in Timisór'a in 22 Octobre 1863.

Nr. 57—3 Concursu.

La Scól'a Comunala gr. orientala din Baresci, protopopiatulu Hatiegului, este de ocupatu o statie de Invetiatoru cu salariu anulu de 200 f. v. a. si quartiru liberu.

Competitorii cá pedagogi absoluti au a-si indreptá cere-rile timbrate si instruite cu testimniile cerute la subscri-sulu, pána in 15 Novembre a. c.

Hatiegu 14 Octobre 1863.

Inspectoratulu scol. gr. or. in Tract. Protop. altu Hatiegului.

I o a n n R a t i u m. p.

Protopopu si Inspectoru.

Nr. 55—3 Publicare de Concursu.

Pentru statieua vacanta de invetiatoriu din Comuna Vaideiu — cu carea este impreunatu unu salariu anulu din cass'a alodiale locale de 120 f. v. a. cortelu naturalu si lemnele debuincióse cu acestea se deschide concursu pána la 30 Octobre a. c.

Voitorii de a ocupá statieua acést'a pána la disulu ter-minu se-si tramita petitiunile sale cu adeverintiele de quali-ficatiune si moralitate la subscrisulu.

Orescie in 12 Octobre 1863.

Nicolau Popovicu,
Prot. si Inspectoru Districtualu scolaru.

Preturile de piatia

din Sabiu, Marti in 30 Oct. 11 Nov. 1863.

	fl.	xr.
Grául u de frunte, galét'a nemt. (Metzen)*	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen)*	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruзуlu galét'a nemtiésca (Metzen)*	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 28 Oct. 10 Novem. 1863.

Metalicele 5%	74 60	Actiile de creditu	180. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 60	Argentulu	115. 50
Actiile de banca	779	Galbinulu	5. 58.

Editor'a si tipariulu tipografiei diecesane.